

EL SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'HISTÒRIA LOCAL DE CATALUNYA DE LA UAB: 10 ANYS DE FUNCIONAMENT

Maribel Cuadrado Benítez, Carmen García Lores, Esteve Perpinyà i Perpinyà

El Servei de Documentació d'Història Local de Catalunya (SDHL), del Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona, dirigit pel doctor Borja de Riquer, elabora des de l'any 1987 una Base de Dades d'Història Local de Catalunya, que actualment aplega unes 55.000 referències bibliogràfiques corresponents a monografies, fullets, treballs inèdits, literatura grisa, tesis i tesines, articles de revista... recollides a les biblioteques més importants de l'àmbit català.

L'objectiu del SDHL en el moment de la seva creació era centralitzar en una única base de dades la informació bibliogràfica sobre temàtica local dispersa a biblioteques i centres d'informació d'arreu de Catalunya. Aquesta iniciativa pretenia pal·liar els principals problemes de la recerca de la bibliografia local: l'escassa difusió i/o la manca de circuits de distribució comercial fora del seu medi. També volia constituir-se en un punt de consulta i referència indispensable per a investigadors i altres estudiosos.

Tanmateix, aquesta dificultat d'accés a la informació local va fer que l'any 1994 el Servei es replantegés la metodologia de recollida de la informació. Una vegada conclosa la primera etapa, centrada en el buidatge de les grans biblioteques catalanes, es va optar per elaborar bases de dades comarcals.¹ Aquesta nova metodologia permetia apropar-nos als productors de la informació i col·laborar directament amb els centres d'estudis locals. A fi de portar a terme aquesta iniciativa es va signar un conveni entre la Diputació de Barcelona, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i el SDHL de la UAB. L'objectiu era elaborar bases de dades de totes les comarques barcelonines, i per a realitzar-lo es partia de la col·laboració de totes les entitats signants. El SDHL aportà el programari, l'estructura normalitzada, la metodologia, la gestió tècnica, la formació dels documentalistes i tots els registres sobre la comarca disponibles a la base de dades central. Va córrer a càrrec dels centres d'estudis, a través de la Coordinadora, l'assessorament científic sobre els centres d'informació local de la seva comarca (biblioteques, arxius, etc.) i la selecció de les fonts més interessants (publicacions periòdiques, entre d'altres fonts), així com la gestió de la recerca de recursos per a finançar una part del projecte. La Diputació de Barcelona hi col·laborà donant suport econòmic i facilitant la seva xarxa informàtica com a mitjà de difusió en línia de les dades.

Elaborar bases de dades comarcals² i anar directament a les comarques a recollir la informació reporta avantatges per a totes les parts. D'una banda, es pot disposar de l'assessorament i la col·laboració dels centres d'estudis locals, principals coneixedors del seu patrimoni, a fi de completar la base de dades central de forma exhaustiva. De l'altra, aquests centres se'n beneficien, en rebre l'assessorament tècnic del SDHL, en disposar d'una base de dades pròpia instal·lada a diferents punts de la seva ciutat o comarca i en adoptar una estructura normalitzada,³ oberta a l'intercanvi d'informació i compatible amb altres sistemes. A més, aquestes col·laboracions permeten distribuir el suport econòmic de la Diputació per tot el territori provincial. Finalment, el fet de centralitzar la informació en una única base de dades de tot Catalunya, gestionada pel SDHL, també permet la distribució en línia de les dades comarcals

a la xarxa informàtica VTLS, de les Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona i, a Internet, a través del Web de la mateixa Diputació (<http://www.Diba.es/fonshl.htm>).

La Base de Dades d'Història Local de Catalunya

La informació continguda a la base de dades cobreix l'àrea de la història local, amb un enfocament ampli que abasta tot l'àmbit de les ciències humanes i socials. La varietat i la qualitat de la bibliografia aplegada ha fet que s'hagi transformat en una base de dades d'història de Catalunya, de consulta indispensable abans d'iniciar qualsevol recerca.

Si bé en els seus inicis la temàtica era essencialment contemporània, des de l'any 1994, i per raó de les noves necessitats que suscitava la incorporació de les bases de dades comarcals, es va ampliar el criteri de selecció cronològica a totes les etapes històriques. Com ja hem indicat abans, les referències bibliogràfiques inclouen llibres, fullets, tesis i tesines, literatura grisa, actes de congressos, memòries d'entitats, etc., i com a novetats, en aquesta segona fase, s'hi han incorporat articles de revistes d'abast local i comarcal. Aquesta informació ha estat recollida a les principals biblioteques catalanes, així com als centres d'informació locals (centres d'estudis, arxius municipals, etc.).

Cada registre conté una descripció bibliogràfica normalitzada; una anàlisi del contingut del document (identificadors personals i corporatius, descriptors geogràfics, cronològics i temàtics⁴) i la informació sobre la localització física, les biblioteques o els centres on es pot trobar el document.

Servei de consulta personalitzada

A banda de la producció de la base de dades, el SDHL ofereix altres serveis: la consulta i assessorament personalitzat per a investigadors; l'elaboració de bibliografies⁵ i bases de dades bibliogràfiques d'àmbit local i/o comarcal; la construcció d'aplicacions especialitzades amb el programari CDS/ISIS de la Unesco; l'intercanvi electrònic de referències amb centres anàlegs; cursos de formació sobre el programari CDS/ISIS i sobre d'altres interfícies com ara l'Heurisko, Winisis, etc.

Si l'usuari té interès a aprofundir en la seva consulta, a rebre assessorament en la realització de les recerques (matèries o descriptors a utilitzar), o a tenir informació sobre els centres o les biblioteques on trobarà els documents, pot dirigir-se al SDHL, des d'on s'analitza la temàtica objecte d'estudi amb els mitjans més adients i se li donen els resultats en format electrònic.

Aquest servei està especialment adreçat a investigadors, professors i estudiants de tercer cicle que inicien les seves recerques i necessiten una informació bibliogràfica exhaustiva sobre el seu tema d'estudi. El fet que la base de dades de la seu del Servei estigui disponible sobre un sistema gestor de bases de dades (CDS/ISIS) permet tenir més prestacions en l'execució, la impressió i l'ordenació de les recerques, i garanteix un resultat més acurat i actualitzat que el que l'usuari pot trobar en línia amb el programari VTLS.

Projectes de futur

Els principals objectius de futur del SDHL són el manteniment, l'actualització i la difusió de la Base de Dades d'Història Local de Catalunya.

Juntament amb el manteniment de les bases de dades comarcals ja realitzades, una altra fita del Servei és completar el buidatge de la resta de comarques i/o localitats de la província de Barcelona (Berguedà, Vallès Oriental, Maresme, Barcelonès, Anoia i Vallès Occidental),⁶ i estendre el projecte a la resta de circumscripcions provincials catalanes, tot implicant-hi noves entitats i institucions, fins a completar el mapa català. El SDHL ha signat diferents convenis de col·laboració científica i tècnica amb universitats catalanes, per tal de poder dur a terme aquest objectiu. Així, la Universitat de Girona col·labora en el projecte, des de l'any 1995, fent un primer buidatge a la ciutat de Girona, que completarà en un futur immediat la resta de comarques gironines, gràcies al suport de l'Ajuntament, la Diputació i la Caixa de Girona. Igualment, les Universitats de Lleida i de Tarragona enguany elaboren els seus projectes sota la direcció tècnica del SDHL, que és l'organisme aglutinant i difusor de les dades.

En aquest procés de producció de la base de dades també s'ha tingut en compte l'existència de projectes similars en l'àmbit català i espanyol, i per tant sempre s'ha intentat establir lligams de col·laboració amb altres centres, a fi d'evitar la duplicitat de feines i compartir costos de producció. Així, l'any 1996 el SDHL va signar un conveni amb el CINDOC (CSIC), gràcies al qual disposarem del resultat del buidatge de totes les revistes catalanes de l'àmbit de la història i les ciències socials que aquest organisme porta a terme. Aquests registres, que s'integraran progressivament a la Base de Dades d'Història Local de Catalunya, hi aporten un valor afegit, en incorporar les publicacions periòdiques, que no quedaven incloses en els inicis del nostre buidatge. Com a contrapartida, el CINDOC distribuirà la base de dades del SDHL a la resta de l'Estat espanyol.

La difusió de la base de dades; la seva millora, tot obrint nous canals, suports i punts de consulta; el disseny d'interfícies més amigables per als usuaris; l'elaboració de productes amb la informació de la base de dades (com ara bibliografies o índexs temàtics), etc., suposen reptes constants per al SDHL.

En aquest sentit, el SDHL i el Departament de Filologia Catalana de la UAB estan elaborant un CD-ROM que continuarà la Base de Dades d'Història Local de Catalunya i la base de dades bibliogràfica *Traces*, de literatura catalana. L'objectiu és fer arribar la informació a usuaris que no disposen de connexió amb Internet o que, com és el cas dels centres d'ensenyament, necessiten una eina d'ús múltiple i freqüent. La difusió d'aquest producte està prevista per al començament de 1998.

D'altra banda, el SDHL té en projecte l'elaboració d'un Web propi, dins el servidor de la UAB, on es disposarà de tota la informació sobre les activitats del servei i dels cen-

tres col·laboradors (centres d'estudis locals, biblioteques, arxius, etc.), així com dels enllaços (*links*) amb la consulta a la base de dades i amb d'altres webs i adreces d'interès per a la història local.

És el principal desig del SDHL convertir aquest Web en el punt de trobada d'estudiosos, centres i investigadors dedicats a la història local. La resposta dels usuaris a les nostres iniciatives ha estat sempre el motor que ens ha animat a continuar treballant en aquesta línia, així que esperem la col·laboració de tothom, i restem oberts a qualsevol suggeriment o comentari.

SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'HISTÒRIA LOCAL DE CATALUNYA

Universitat Autònoma de Barcelona

Biblioteca d'Humanitats. Edifici L, despatx 219
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Tel. 581 25 37 Fax 581 20 01
e-mail: ilhma@cc.uab.es

NOTES

1. Bases de dades comarcals elaborades i institucions participants, fins a mitjan 1997:
 - Base de dades del Bages (Centre d'Estudis del Bages, Caixa de Manresa).
 - Base de dades de l'Alt Penedès (Institut d'Estudis Penedesencs i Consell Comarcal de l'Alt Penedès).
 - Base de dades del Garraf (Institut d'Estudis Penedesencs i Consell Comarcal del Garraf).
 - Base de dades d'Osona (Centre d'Estudis Socials d'Osona).
 - Base de dades de la ciutat de Sabadell (Ajuntament de Sabadell, Arxiu Històric de Sabadell i Patronat de la Caixa de Sabadell).
 - Base de dades de la ciutat de Girona (Universitat de Girona, Ajuntament de Girona).
 - Reconversió i integració de la base de dades de l'Hospitalet de Llobregat, Babel'H (Centre d'Estudis de l'Hospitalet).
2. La magnitud d'algunes d'aquestes comarques, pel que fa a població i a informació generada, ha suposat un replantejament en l'elaboració de les seves bases de dades. Hem optat per la realització de bases de dades locals de les principals ciutats de la comarca, que es completen finalment amb el buidatge de la resta dels municipis. En el cas de l'Hospitalet de Llobregat, al Barcelonès, i també de Sabadell i Terrassa, al Vallès Occidental.
3. El disseny de les bases de dades respon, amb petites variacions, a les normatives CATMARC i ISBD: *Manual del Catmarc*. Barcelona: Institut Català de Bibliografia, 1987; *ISBD. Descripció bibliogràfica normalitzada internacional general*. Barcelona: Institut Català de Bibliografia, 1983.
4. Els descriptors temàtics utilitzats en l'anàlisi dels documents estan recollits al Tesauro d'Història de Catalunya elaborat pel mateix SDHL i publicat per la Diputació de Barcelona: SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'HISTÒRIA LOCAL DE CATALUNYA, *Tesaurus d'Història de Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1996.
5. SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'HISTÒRIA LOCAL, *Bibliografia sobre el Vallès Occidental (1700-1993)*. Barcelona: Consell Comarcal del Vallès Occidental, 1994.
6. Durant l'any 1998 s'iniciarà el buidatge de la comarca del Berguedà, a banda d'una altra comarca, encara per concretar. També podem dir que s'han iniciat converses amb el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa per elaborar el projecte de creació de la base de dades de la ciutat. Així s'ompliria un buit important de la comarca del Vallès Occidental, a hores d'ara més decantada cap a la ciutat de Sabadell, on ja fa dos anys que s'elabora la base de dades bibliogràfica local.